

Unijny pakt migracyjny już obowiązuje

W dniu 12.06.2026 r. wszedł w życie pakt o migracji i azylu. Nazwa ta obejmuje zestaw aktów unijnego prawa pochodnego: dziewięciu rozporządzeń i jednej dyrektywy normujących politykę migracyjną. Charakterystyka paktu została dokonana w „EPS” 2025/2; tekst artykułu jest dostępny na stronie naszego czasopisma.

Nowe przepisy zaostrzają niektóre zasady udzielania ochrony międzynarodowej i zakładają szybsze rozpatrywanie wniosków. Polityka migracyjna UE ma się opierać na czterech głównych filarach: bezpiecznych granicach zewnętrznych UE; szybkich i skutecznych procedurach; systemie solidarności i odpowiedzialności oraz osadzaniu migracji w partnerstwach międzynarodowych.

W Polsce najwięcej zainteresowania i zaniepokojenia wywołuje obowiązywanie rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją. W tym akcie został unormowany mechanizm solidarności, który polega na pomocy dla państw członkowskich poddanych presji migracyjnej.

Do Komisji Europejskiej należy coroczne określanie, które państwa są poddane presji migracyjnej i niezbędna jest pomoc dla nich ze strony innych krajów członkowskich. Poszczególne państwa mogą wybrać formę udziału w mechanizmie solidarności: przyjęcie części migrantów w drodze relokacji, wpłatę finansową w wysokości 20 tys. euro za każdą nieprzyjętą osobę albo wsparcie kadrowe, operacyjne lub sprzętowe. W listopadzie ubiegłego roku Komisja wydała decyzję stwierdzającą, że w Polsce, ze względu na napływ uchodźców z Ukrainy, występuje „poważna sytuacja migracyjna”, wobec czego Polska, podobnie jak kilka innych państw, nie będzie zobowiązana do pomocy w ramach mechanizmu solidarności. Decyzja ta dotyczy 2026 r., a w październiku zostanie postanowione o jej ewentualnym przedłużeniu na kolejny rok.

Mechanizm solidarności jest tylko wycinkiem paktu migracyjnego. Inne akty prawne regulują m.in. obowiązkową rejestrację i kontrole bezpieczeństwa migrantów nielegalnie przekraczających granice Unii, szybsze procedury graniczne dla osób, które mają małe szanse na uzyskanie azylu, oraz nowe zasady powrotów. Wdrażanie postanowień paktu i dostosowanie infrastruktury zajmie jeszcze dłuższy czas.

Przedstawiciel rządu już zapowiedział jednak, że Polska nie wdroży wszystkich przepisów paktu. Odnosi się to do części przepisów dotyczących dodatkowej infrastruktury przy granicy, w tym tworzenia zaplecza medycznego i nowych procedur obsługi migrantów. Rząd obawia się, że mogłoby to utrudnić ochronę granicy z Białorusią.

Przyszłość pokaże, czy takie podejście zyska akceptację innych państw członkowskich i Komisji Europejskiej, czy też przeciwnie – zostanie uznane za uchybienie obowiązkowi państwa członkowskiego. Mogłoby to doprowadzić do sporu z KE, a w perspektywie kilku lat – do wydania wyroku przez TSUE, w którym w ostateczności zostałyby nałożone dotkliwe kary pieniężne na nasze państwo.

Problematyka migracji jest wrażliwa politycznie i stanowi wdzieczne pole, na którym opozycja może łatwo krytykować rząd za ułatwianie napływu migrantów, zaniedbywanie narodowych interesów i osłabianie bezpieczeństwa państwa. Powoduje to z kolei usztywnienie stanowiska rządu wobec wymagań europejskich, zwłaszcza w perspektywie zbliżającej się kampanii przed wyborami parlamentarnymi.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

EU Migration Pact is Already Here

The Pact on Migration and Asylum came into force on 12 June 2026. This title means a package of EU secondary legislation: nine regulations and one directive governing migration policy. The pact was described in “EPS” 2025/2; the article is available on the website of our journal.

The new regulations tighten certain principles for granting international protection and assume faster-tracking of the treatment of applications. The EU migration policy is going to be based on four main pillars: secure external borders of the EU; fast and efficient procedures; effective system of solidarity and responsibility; and embedding migration in international partnerships.

The application of the regulation on asylum and migration management is of the greatest interest and concern in Poland. This act establishes the solidarity mechanism that involves support to Member States under migratory pressure.

The European Commission is responsible for annually determining which States are under migratory pressure and require support from other Member States. Individual Member States may decide to participate in the solidarity mechanism by receiving some migrants through relocation, making a financial contribution of EUR 20,000 for each relocation refused or providing human, operational or equipment support. Last November, the Commission issued a decision stating that Poland is facing “a significant migration situation” because of the influx of refugees from Ukraine, as a result of which Poland, like several other States, would not be required to provide support under the solidarity mechanism. This decision applies to 2026, while its potential extension for another year will be determined in October.

The solidarity mechanism is purely a fraction of the Migration Pact. Other legal acts govern, inter alia, mandatory registration and security checks of migrants crossing the EU’s borders illegally, fast-track border procedures for those unlikely to obtain asylum and new return procedures. The implementation of the provisions of the Pact and adaption of the infrastructure will take even longer.

However, a government representative has already announced that Poland will not implement all of the Pact’s provisions. This applies to some provisions regarding additional border infrastructure, including the establishment of medical facilities and new migrant processing procedures. The government is concerned that this could obstruct the protection of the border with Belarus.

The future will show whether this approach will be accepted by other Member States and the European Commission or, alternatively, be considered a breach of a Member State’s obligations. This could lead to a dispute with the European Commission and, in the next few years, to a ruling by the Court of Justice of the European Union, ultimately imposing heavy fines on our country.

The issue of migration is politically sensitive and offers an opportunity for the opposition to criticise the government for facilitating the influx of migrants, neglecting national interests and weakening national security. This, in turn, hardens the government’s stance with respect to EU requirements, especially taking into account the approaching parliamentary election campaign.

Professor Stanisław Biernat
“EPS” Editor-in-Chief